OSA; Ylimääräinen oikeus- ja sisäasioiden neuvosto 25.11.2022

Kokous

Oikeus- ja sisäasioiden neuvosto 25.11.2022

Sisäministerit kokoontuivat 25.11.2022 ylimääräiseen OSA-neuvostoon keskustelemaan EU:n alueelle suuntautuvasta muuttoliikkeestä sekä siihen liittyvistä kiireellisistä haasteista ja yhteisestä etenemissuunnitelmasta. Esillä oli tilanne kaikilla muuttoliikereiteillä. Komissio esitteli kokouksessa ehdotuksensa keskisen Välimeren muuttoliikereittiä koskevaksi toimintasuunnitelmaksi, joka sai laajan tuen. Jäsenmaat pitivät tervetulleena keskustelua kaikista reiteistä ja toivoivat komission laativan vastaavia toimintasuunnitelmia myös muille muuttoliikereiteille. Komissio kertoi laativansa lähiviikkoina Länsi-Balkanin reittiä koskevan toimintasuunnitelman.

1. Nykytilanne kaikilla muuttoreiteillä – tilannekatsaus kiireellisiin haasteisiin ja yhteinen etenemissuunnitelma

Keskustelu; 14971/22

Puheenjohtaja kutsui koolle ylimääräisen oikeus- ja sisäasioiden neuvoston keskustelemaan EU:n alueelle suuntautuvasta muuttoliikkeestä sekä siihen liittyvistä kiireellisistä haasteista ja yhteisestä etenemissuunnitelmasta. Esillä oli tilanne kaikilla muuttoliikereiteillä ja puheenjohtaja korosti tarvetta löytää yhteisiä eurooppalaisia pitkän ja lyhyen aikavälin ratkaisuja.

Komissio esitteli ajankohtaista tilannetta kaikilla muuttoliikereiteillä ja kertoi viimeaikaisista tapaamisistaan ja yhteydenpidosta kolmansien maiden kanssa. Komissio on laatinut 20 kohdan toimintasuunnitelman, joka koskee keskisen Välimeren muuttoliikereittiä ja koordinoitua lähestymistapaa etsintä- ja pelastustoimintaan (SAR). Komissio haluaa käynnistää uudelleen eurooppalaisen SAR-kontaktiryhmän. Ranskan kaudella hyväksytyn solidaarisuusjulistuksen toimeenpanoa tulisi tehostaa. Toimintasuunnitelma mahdollistaa operatiivisen toiminnan, jotta välittömään tilanteeseen voidaan puuttua, mutta muuttoliikkeeseen pitää löytää pysyviä ratkaisuja. Paras tapa saavuttaa tämä on kompromissin löytäminen muuttoliike- ja turvapaikkauudistuksesta.

Jäsenmaat pitivät tervetulleena keskustelua kaikista reiteistä ja toivoivat komission laativan vastaavia toimintasuunnitelmia myös muille muuttoliikereiteille. Keskisen Välimeren reitin lisäksi keskustelussa nousi esille erityisesti Länsi-Balkanin reitti, mutta osa muistutti myös Ukrainan pakolaistilanteesta ja siirtolaisten välineellistämisestä. Jäsenmaat peräänkuuluttivat komission tavoin tarvetta löytää pysyviä ratkaisuja ad hoc -toimien sijaan. SAR-operaatiot nostettiin esiin useissa puheenvuoroissa osan kiinnittäessä huomiota kansainvälisiin velvoitteisiin ja osan pitäessä niitä vetotekijänä. Kansalaisjärjestöjen operoimille laivoille toivottiin yhteisiä pelisääntöjä ja koordinaatiota jäsenvaltioiden kesken, osa puolestaan toivoi vahvistettavan kolmansien maiden etsintä- ja pelastuskapasiteetteja. Keskeisimpänä toimena keskustelussa nostettiin esiin ihmissalakuljetuksen torjunta. Myös palautusten edistämistä sekä

ulkorajavalvontaa ja Frontexin roolia korostettiin. Lisäksi puheenvuoroissa korostuivat ulkoisen ulottuvuuden toimet ja tuki kumppanimaille, kuten taloudellinen tuki, rajavalvonnan tukeminen, perimmäisiin syihin vaikuttaminen, ennaltaehkäisevät toimet ja kapasiteettien vahvistaminen. Monet kiinnittivät huomiota lähtöjen estämiseen jo lähtömaissa, Länsi-Balkanin viisumipolitiikkaan sekä edelleen liikkumiseen. Lisäksi mainittiin lailliset väylät, Dublin-säännöstön noudattaminen ja korostettiin solidaarisuuden merkitystä ja Ranskan kauden solidaarisuusjulistuksen toimeenpanoa.

Suomi kiitti puheenjohtajaa tasapainoisesta lähestymistavasta ja komissiota toimintasuunnitelmasta. On tärkeää vastata konkreettisin toimin haasteisiin. EU:n on oltava yhtenäinen ja on löydettävä eurooppalaisia ratkaisuja. Siksi muuttoliike- ja turvapaikkauudistuksen edistäminen on ensisijaisen tärkeää. On rakennettava kestävä oikeudellinen kehys, joka tukee turvallista muuttoliikettä ja tarjoaa kansainvälistä suojelua sitä tarvitseville, sekä tarjoaa oikea-aikaista tukea paineen alla oleville jäsenvaltioille. Ulkorajavaltiona on tärkeää tarkastella reittejä kokonaisvaltaisesti ja toimien on perustuttava tilanneanalyysille. Suomi jakaa huolen kaikista muuttoliikereiteistä. On myös tärkeä keskustella kansalaisjärjestöjen operoimien laivojen toimista ja ylläpidettävä kansainvälisiä SAR-sopimuksia. Tarvitsemme kokonaisvaltaisia suhteita keskeisten kumppanimaiden kanssa sisältäen yhteistyön kaikkien relevanttien viranomaisten ja virastojen kanssa. On tuettava lähtö- ja kauttakulkumaiden muuttoliike- ja rajavalvontakapasiteettia ja tehtävä töitä toimivamman palautuspolitiikan eteen. Toisin sanoen EU:n on sitouduttava Euroopan yhdennetyn rajaturvallisuuden (EIBM) noudattamiseen.

Komissio vakuutti, että ulkoisen ulottuvuuden toimia jatketaan Team Europe -hengessä, mutta tarvitaan myös edistystä sisäisessä ulottuvuudessa ja sopu muuttoliike- ja turvapaikkauudistuksesta. Komissio kertoi laativansa lähiviikkoina Länsi-Balkanin reittiä koskevan toimintasuunnitelman.

Puheenjohtaja julkaisee käydystä keskustelusta puheenjohtajan yhteenvedon.

Suomen edustajat
Sisäministeri Krista Mikkonen ja virkamiesvaltuuskunta

Asiakirjat
14971/22

Liitteet

Viite